

Bemærkninger til foranstående forslag.

Traktatens forhistorie.

Efter godkendelsen på FN's genoptagne 22. generalforsamling i sommeren 1968 af ikke-sprednings-traktaten (NPT), som Danmark undertegnede den 1. juli 1968, og som, efter at folketinget havde givet sit samtykke dertil, blev ratificeret af Danmark den 3. januar 1969, har interessen på nedrustningsområdet først og fremmest samlet sig dels om de af USA og Sovjetunionen i efteråret 1969 indledte forhandlinger om en begrænsning af de offensive og defensive strategiske våben, de såkaldte SALT-forhandlinger, dels om mulighederne for indgåelse af yderligere internationale aftaler om nedrustning og rustningskontrol på en række andre konkrete områder. Man har således dels i nedrustningsudvalget (CCD) i Geneve, dels i FN bl. a. drøftet mulighederne for gennemførelse af aftaler om forbud mod udvikling, fremstilling og oplagring af bakteriologiske og kemiske våben (B- og C-våben), om et fuldstændigt prøvestop til supplerende af den partielle prøvestopaftale — Moskva-aftalen af 1963 — samt om forbud mod placering af kernevåben og andre masseødelæggelsesvåben på havbunden.

Det første resultat af disse bestræbelser mod yderligere fremskridt på nedrustningsområdet blev præsentationen på FN's 25. generalforsamling i efteråret 1970 af et i CCD udarbejdet udkast til en traktat om forbud mod anbringelse af kernevåben og andre masseødelæggelsesvåben på havbunden og i dens undergrund.

Spørgsmålet om udnyttelse udelukkende til fredelige formål af havbunden og dens undergrund uden for den nationale jurisdiktions grænser og om anvendelse af derværende forekomster i menneskehedens interesse blev oprindeligt i 1967 på Malta's initiativ optaget på dagsordenen for FN's 22. generalforsamling. Spørgsmålet har siden da stået på dagsordenen for FN's generalforsamlinger og er mellem disse drøftet først i en ad hoc komité og siden begyndelsen af 1969 i en permanent havbundsudvalgs komité. Allerede på 23. generalforsamling i 1968 opnåedes der imidlertid almindelig enighed om, at det særlige spørgsmål om havbundens demilitarisering skulle behandles i det særlige 18-magtsudvalg, det nuværende nedrustningsudvalg, i Geneve.

Her forelagde Sovjetunionen i marts 1969 det første konkrete udkast til en traktat om havbundens demilitarisering, der i maj samme år blev mødt af et amerikansk modforslag. Af de to forslag var Sovjetunionens langt det mest vidtgående, for så vidt angik de våbentyper, der skulle omfattes af forbudet, idet i princippet enhver anvendelse til

militære formål af havbunden og dens undergrund skulle være forbudt, medens det i henhold til det amerikanske forslag alene skulle være forbudt at anbringe kernevåben og andre masseødelæggelsesvåben på havbunden. På den anden side skulle forbudet i henhold til det amerikanske udkast gælde uden for en 3 sømiles grænse, medens det i henhold til Sovjetunionens forslag kun skulle gælde uden for en 12 sømiles grænse. Også på andre områder, f. eks. i spørgsmålet om kontrollen med forbudets overholdelse, var der betydelige uoverensstemmelser mellem de to traktatudkast. Med henblik på at opnå en tilnærmelse mellem synspunkterne indledtes i løbet af sommeren 1969 bilaterale forhandlinger mellem de to stormagter, der resulterede i fremlæggelse i nedrustningsudvalget i oktober 1969 af et fælles amerikansk-sovjetisk traktatudkast om havbundens demilitarisering, hvori USA's synspunkt vedrørende hvilke våbentyper (masseødelæggelsesvåben) forbudet skulle omfatte og Sovjetunionens vedrørende dets geografiske anvendelsesområde (12 sømil) havde sejret. Dette udkast undergik i løbet af 1969 og 1970 en række ændringer (bl. a. hvad angik kontrolbestemmelserne og forpligtelsen til at fortsætte forhandlinger mod fuldstændig udelukkelse af havbunden fra våbenkapløbet) baseret på kritik og forslag til forbedringer fremsat af de øvrige medlemmer af nedrustningsudvalget såvel som af andre lande på FN's 24. generalforsamling. Derimod modsatte stormagterne sig inddragelse af yderligere våbenkategorier under traktaten såvel som en udvidelse af dennes geografiske anvendelsesområde.

Resultatet blev, at der på FN's 25. generalforsamling kunne fremlægges et udkast til traktat om forbud mod placering af kernevåben og andre masseødelæggelsesvåben på havbunden og i dens undergrund, hvorom der stort set var enighed mellem nedrustningsudvalgets medlemmer. Behandlingen af udkastet på generalforsamlingen viste da også, at næsten alle delegationer kunne akceptere aftaleudkastet. Dog fandt en række lande, herunder Danmark, anledning til at fremhæve, at aftalen ikke måtte ses som et endeligt mål i sig selv, men alene som et skridt på vejen mod en definitiv sikring af havbunden og dens undergrund alene til fredelige formål. Den positive holdning til traktatudkastet kom til udtryk ved vedtagelsen med stor majoritet den 7. december 1970 i plenarforsamlingen af den resolution, hvortil bl. a. Danmark var medforlagsstiller, og hvori aftalen godkendtes, samtidig med at depositarmagterne, d.v.s. USA, Storbritannien og